

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

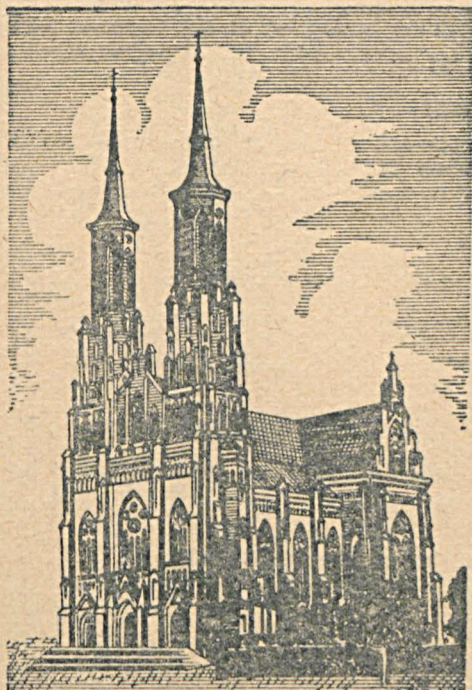

Rok XXXIV

Sierpień 1965

Nr 8

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA — SIEDLCE — ŚWIERCZEWSKIEGO 60

TELEFON 7 26

SPIS TREŚCI

DZIAŁ URZĘDOWY

STOLICA APOSTOLSKA

56. Czwarta sesja Soboru Watykańskiego Drugiego rozpocznie się 14 września 1965 roku	169
57. S. Congregatio Rituum — Decretum: De facultate omnibus et singulis sacerdotibus Sacrum Infirmorum Oleum secum deferendi, praesertim cum itinera variis vehiculis faciunt	169
58. Święta Kongregacja Obrzędów: Uroczyste obchody święta Opieki św. Benedykta, Patrona Europy, będą urządzone dnia 11 lipca.	170
59. Consilium ad exsequendam Constitutionem de Sacra Liturgia: Epistola in Missa Sabbati post Dominicam tertiam in Quadragesima substituenda est per Epistolam Dominicae XXI p. Pentec.	170
60. Pismo Ojca Sw. Pawła VI do Ks. Prymasa Polski z okazji 200 rocznicy ustanowienia święta Najśw. Serca Jezusowego	171

EPISKOPAT POLSKI

61. Petycja Episkopatu Polski w sprawie zamianowania Najśw. Maryi Panny Matką Kościoła	172
62. Wezwanie do trzeźwości — List Episkopatu Polski	173

Z ORDYNARIATU

63. Zmiany wśród Duchowieństwa	173

SPRAWY LITURGICZNE

64. Sprostowanie w „Ordo Divini Officii“ rok 1965	173

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

65. Rodzina w nowym Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym	180

Z ŻYCIA DIECEZJI

66. Święcenia w katedrze siedleckiej	183

NEKROLOGI

67. Sp. Ks. Jan Kłopotek	183
68. Sp. Ks. Stanisław Krygielski	191
69. Sp. Ks. Kanonik Tadeusz Zaremba	192

Wydawca: Kuria Diecezjalna w Siedlcach

Nakład 800 egz. Pap. druk. sat. kl. V, 70 g, 61X86. Oddano do składu 24. VI. 65 r. Druk ukończono w lipcu 1965 r. Nr zamówienia 242/65. E-26.

Drukarnia Loretańska, Warszawa 4, ul. J. Sierakowskiego 6.

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok XXXIV

Sierpień 1965

Nr 8

DZIAŁ URZĘDOWY

STOLICA APOSTOLSKA

56

CZWARTA SESJA SOBORU WATYKAŃSKIEGO II ROZPOCZNIE SIĘ
14 WRZEŚNIA 1965 R.

Sanctissimus Dominus Noster Paulus PP. VI in Audientia hac die infrascripto impertita, statuere dignatus est ut quarta SS. Concilii Oecumenici Vaticani Secundi periodus initium habeat die XIV mensis Septembris in festo Exaltationis S. Crucis, anno MCMLXV: qua periodo exacta, memorato Concilio finis imponetur.

Ex Aedibus Vaticanis die IV Mensis Ianuarii, Anno MCMLXV.

(—) *H. J. Card. Cicognani*
a publicis Ecclesiae negotiis

(L'Osservatore Romano, die 6 Ianuarii 1965).

57

S. CONGREGATIO RITUUM

DECRETUM

DE FACULTATE OMNIBUS ET SINGULIS SACERDOTIBUS SACRUM
INFIRMORUM OLEUM SECUM DEFERENDI, PRAESERTIM
CUM ITINERA VARIIS VEHICULIS FACIUNT

Pervigil, indefaticata ac pientissima Mater Ecclesia suis filiis victricia suppeditat arma vel in extremo vitae discrimine constitutis, eos ad supremum certamen et victoriam adiuvando.

Cum vero hac aetate nostra maiora, eaque magis inopinata, sint vitae pericula, plurimi sacrorum Antistites, ad aeternam christifidelium salutem in extremo agone procurandam, supplices adhibuerunt Summo Pontifici preces ut, non obstante canone 946 C.I.C., facultatem concedere dignaretur omnibus et singulis sacerdotibus sacrum infirmorum Oleum secum deferendi, praesertim cum itinera variis vehiculis faciunt.

Sanctissimus porro Dominus noster Paulus Divina Providentia Papa VI, referente infrascripto Sacrae Rituum Congregationis Cardinali Praefecto, in Audientia die 4 Martii huius anni eidem concessa, attentis peculiaribus

expositis adiunctis, facultatem benigne fecit Ordinariis locorum permit-
tendi sacerdotibus, ut sacrum infirmorum Oleum rite benedictum, in tuta
ac decenti custodia asservatum, secum deferre valeant, cum rerum adiunc-
ta id suadeant.

Contrariis non obstantibus quibuslibet.

Die 4 Martii 1965.

(—) *Arcadius Maria Card. Larraona*
S.R.C. Praefectus

(—) *Fr. Ferdinandus Antonelli*
S.R.C. a secretis

(L'Osservatore Romano, de die 19 Martii 1965, nr 65).

58

SWIĘTA KONGREGACJA OBRZĘDÓW UROCZYSTE OBCHODY SWIĘTA OPIEKI ŚW. BENEDYKTA, PATRONA EUROPY, BĘDĄ OBCHODZONE DNIA 11 LIPCA

Ojciec Święty Paweł VI, po ogłoszeniu w dniu 24 października 1964 roku
świętego Benedykta Patronem Europy, postanowił, aby nie mnożąc uro-
czystych świąt w okresie Wielkiego Postu, dzień św. Benedykta, 21 marca,
pozostał świętem trzeciej klasy, natomiast dzień Opieki św. Benedykta
będzie w całej Europie obchodzony uroczystością dnia 11 lipca.

Rzym, 4 marca 1965.

(—) *Arkadiusz M. Kard. Larraona*
Prefekt Sw. Kongregacji Obrzędów

(—) *Ferdynand Antonelli*
Sekretarz

(L'Osservatore Romano z dnia 6 marca 1965 r. nr 54).

59

CONSILIUM AD EXSEQUENDAM CONSTITUTIONEM DE SACRA LITURGIA EPISTOLA IN MISSA SABBATI POST DOMINICAM TERTIAM IN QUADRAGESIMA SUBSTITUENDA EST PER EPISTOLAM DOMINICAE XXI PENTECOSTEN

E.MIS PRAESIDIBUS CONFERENTIARUM EPISCOPORUM ET COMMISSIONUM LITURGICARUM NATIONALIUM

Nonnulli E.mi Episcopi a „Consilio“ petierunt ut sabbato post tertiam
dominica in Quadragesima textus Epistolae, qui historiam Susannae re-
fert, possit cum alio commutari.

Re attente perpensa, et collatis consiliis cum Sacra Rituum Congrega-
tione, statutum est ut, interim, scilicet quousque novus lectionum Mis-
sae statuatur ordo, Epistola sabbati post dominicam tertiam in Quadra-
gesima substitui possit cum lectione *ad Ephesios 6, 10—17*, quae habetur
ut Epistola *dominicae 21 post Pentecosten*, quaeque optime congruit cum
tempore quadragesimali:

Haec dum de mandato Em.mi Consilii Praesidis Tecum communico ut
Episcopis et clero Tuae Conferentiae Episcopalis rem significes, quo par
est obsequio me profiteor.

Tibi, E.me Domine add.mum

(A. Bugnini, CM)
a Secretis

(L. S.)

60

PISMO OJCA SW. PAWŁA VI DO KS. PRYMASA POLSKI
Z OKAZJI 200 ROCZNICY USTANOWIENIA ŚWIĘTA NAJŚWIĘTSZEGO
SERCA JEZUSOWEGO

SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITA
N. 46901

DEL VATICANO, 17 Maii 1965

Em.me ac Rev.me Domine Mi Obs.me,

Honori mihi duco tecum communicare Augustum Pontificem perquam
acceptos habuisse laeti gratique animi sensus, quos tu omnesque Poloni
Episcopi Ipsi significastis, quod in Apostolicis Litteris, a verbis inci-
pientibus „Investigabiles divitias Christi“, mentionem fecit de magna
parte quam habuit Episcopatus, Clerus, populusque Poloniae in vulgano
cultu Sacratissimi Cordis Iesu, cuius festum a Summo Pontifice Cle-
mente XIII postulaverunt.

Praeterea Beatissimus Pater magna cum oblectatione novit his quoque
temporibus carissimos istos filios huiusmodi cultum erga divinum Iesu
Cor, quasi sacram hereditatem tuendam et post futuris tradendam, studiose
servare, imo eum per crebra pietatis exercitia et frequentem augusti Eucharistiae Sacramenti participationem magis magisque fovere atque augere.

Quod vero nuntiastis plurimum ad hanc devotionem amplificandam
conferre sacras exercitationes novem annorum, in honorem Beatissimae
Virginis Claromontanae susceptas, in quarum exitu — proxime quidem
adiuturo — singuli istius Nationis fideles omnesque paroeciae, dioeceses,
atque religiosae familiae fidei gloriosaeque caeli Reginae se dicant, et
id pergratum obtigit Christi Vicario, qui minime dubitat, quin conspicui
exinde oriantur sanctitatis fructus.

Quamobrem communis Ecclesiae Pater uberrima divini Redemptoris
munere vobis deprecatur, ut translaticiae hae celebritates ad mansurum
christianae vitae profectum quam maxime conducant, ac dilectae Patriae
vestrae sereni aevi praeparent felicitates, quae vota Ipse Apostolica
Benedictione confirmat, quam, praecipuae caritatis pignus, tibi aliisque
Poloniae Episcopis atque universis gregibus, vigilantiae vestrae commis-
sis, peramanter impertit.

Oblatam vero opportunitatem libente nanciscor, ut manus tuas humili-
ter deosculer, meque summa cum veneratione profitear.

Eminentiae Tuae addictissimum et deditissimum

(—) † H. J. Card. Cicognani

Em.mo ac Rev.mo Domino
D.no Card. Stephano Wyszyński
Archiepiscopo Gnesnensi et Varsaviensi

PETYCJA EPISKOPATU POLSKI W SPRAWIE ZAMIANOWANIA
NAJSWIĘTSZEJ MARYI PANNY MATKĄ KOŚCIOŁA

Roma, 21 Novembris 1964.

Beatissime Pater

Nos, Episcopi Poloniae, tertiae sessionis Concilii Oecumenici Vaticani Secundi participes, ad pedes SANCTITATIS VESTRAE provoluti animoque penitus commoti, quam maximas gratias peragere cupimus pro „hymno incoparabili“ in gloriam et honorem Beatissimae Mariae Virginis, quo Sanctitas Vestra, huic Sessioni ultimo sollemni et sacro coetu finem imponendo, munus maternum quod Alma Deipara in populo christiano garit expressis verbis publice annuntiare Eamque declarare MATREM ECCLESIAE dignatus.

A primo iam die, quo haec tertia Sessio incepta est, usque ad hoc sollemnissimum momentum populus noster plurimas ac copiosissimas peregrinationes ad imaginem Claromontanam B. Mariae Virginis in Częstochowa venerandam suscipiebat atque supplicibus precibus diurnis et nocturnis Reginam Poloniae implorabat, et Sese Matrem Ecclesiae monstraret. Item statutis diebus in singulis paroeciis nostris fideles faciebant. Proinde notitia, quod Beatissimus Pater, veluti fastigium Constitutioni de Ecclesia rite promulgatae imponendo, Mariam totius populi christiani, tam fidelium quam Pastorum, Matrem Sua Apostolica Auctoritate declaravit Eique universum genus humanum commendavit; magno cum gaudio maximaque animi oblectatione suscipitur; eo vel magis quod in nonnullis coetibus regionis nostrae, rationi pietatis Marianae contrariis, nomen Matris Ecclesiae Virgini Deiparae tribuendum necnon consequentiae pastorales exinde profluentes in dubium vocabantur.

Sic profecto facere non possumus, quin devotos pietatis sensus grato ac obsequentissimo animo Sanctitati Vestrae exhibeamus ob hanc ineffabilem gratiam, qua humilibus nostris votis ac populi nostri catholici desideris satis factum est. Ad testandum autem gratum memoremque animum nostrum ob hanc sollemnem ac publicam Mariae Sanctissimae eximio et suavissimo titulo Matris Ecclesiae appellationem sincere et devote promittimus ac spondemus, nomine quoque ceterorum Poloniae Episcoporum qui in hac memorabili Sessione partem habere non potuerunt, nos omni quo par est studio curaturos esse, ut exortationes et adhortationes Sanctitatis Vestrae in conclusione huius excelsissimae Allocutionis expressae humili opere nostro pastoralis enixe adimpleantur. Cum gregibus nostris pastoralis amore coniuncti, Dominum assidue orabimus, ut SANCTITATEM VESTRAM „perpetua protectione custodiat“. Reginae Apostolorum flagrantibus supplicationes adhibere non cessabimus, ut Vicario Filii Sui totiusque Ecclesiae Supremo Pastori coelestium munerum copiam impetret atque curas Eius ad universi populi christiani bonum spectantes ope Suo sublevet Eumque ad plurimos annos sospitem servet et beatum faciat.

Optima quaeque a Domino implorantes, officiosa obsequia nostra proferimus nosque profitemur.

SANCTITATIS VESTRAE

famulos addictissimos

(—) *Stefan Card. Wyszyński P.P.*

- † *Antonius Baraniak*, Archiep. Posnaniensis
- † *Antonius Pawłowski*, Eppus Vladislaviensis
- † *Bronislaus Venceslaus Dąbrowski*, Eppus aux. Varsaviensis
- † *Ioannes Jaroszewicz*, Eppus adm. apost. Kielcensis
- † *Franciscus Jedwabski*
- † *Franciscus Jop*
- † *Venceslaus Wycisk*
- † *Ceslaus Falkowski*, Eppus Łomżensis
- † *Sigofredus Kowalski*
- † *Ioseph Drzazga*
- † *Carolus Wojtyła*, Archieppus Cracoviensis
- † *Thomas Wilczyński*, Eppus
- † *Edmund Nowicki*, Eppus
- † *Michał Klepacz*, Eppus Łodz.
- † *Petrus Kałwa*, Eppus Lublin.
- † *Casimirus Ioseph Kowalski*, Eppus
- † *Stephanus Bareta*, Eppus
- † *Lech Kaczmarek*
- † *Lađislaus Rubin*.

(Przedruk z Wiadomości Diecezjalnych Katowickich nr 11/12 str. 146—147).

62

LIST EPISKOPATU POLSKI NA 28 LUTEGO 1965 ROKU

Wzwanie do trzeźwości

Umiłowane Dzieci Boże!

Stajemy znów na progu Wielkiego Postu. Wkrótce zacniemy rozważać Mękę Pańską, Drogę Krzyżową, śpiewać Gorzkie Zale. Dzisiejsza niedziela jest poświęcona rozważaniu sprawy trzeźwości i walki z pijaństwem. Urywek z Ewangelii dziś czytany, mówi o ślepym u bram Jerycha, który może być obrazem człowieka nieszczęśliwego.

Alkoholizm stał się palącym *problemem w skali ogólnoludzkiej*. Człowiek współczesny, który wyzwala energię atomową, który sięga po tytuł zdobywcy kosmosu, jest bezsilny i często ślepy wobec problemu pijaństwa. Alkoholizm powoduje w społeczności ludzkiej olbrzymie straty biologiczne, gospodarcze i społeczne, kulturalne i umysłowe, większe nawet od szkód wojennych.

Sytuacja stworzona przez alkoholizm jest krytyczna i w Polsce. Według danych Międzynarodowego Biura do Walki z alkoholizmem, *Polska zajmuje czwarte miejsce na świecie co do natężenia alkoholizmu*. Powstałe pytanie, czy nie sięgamy po mało zaszczytną palmę pierwszeństwa w świecie, gdy chodzi o wielkość szkód społecznych, spowodowanych alkoholizmem. Tygodnik „Polityka“ (z 12. IX. 1964 r.) podał, że przeciętnie na każdą rodzinę w Polsce wypadło w 1963 r. aż 3.150 zł wydanych na alkohol, czyli o 50% więcej niż 8 lat temu.

To musi zastanowić każdego, komu szczęście osobiste i dobrobyt Ojczyzny leży na sercu. Rosną nasze miasta, ku radości wszystkich, powsta-

ją nowe warsztaty pracy, ale też rosną setki tysięcy nałogowych alkoholików, rośnie liczba młodzieży, która młodość swą topi w alkoholu, nie brak też dzieci szkół podstawowych dotkniętych klęską alkoholizmu.

Straszne są skutki pijaństwa w dziedzinie materialnej. Alkoholizm marnuje zdrowie, wpływa na upośledzenie potomstwa, jest przyczyną licznych wypadków śmierci i kalectwa. Rocznie przepijamy ponad 25 miliardów złotych. Za tę sumę mogłyby powstać nowe szpitale, kościoły, szkoły, domy mieszkalne i fabryki, urządzenia drogowe, sanitarne, domy opieki.

Jeszcze bardziej tragiczne są skutki *pijaństwa w dziedzinie życia nadprzyrodzonego.* Alkoholizm jest poważną przeszkodą do zjednoczenia człowieka z Bogiem i do budowania Bożego Królestwa.

Biskupi polscy już nieraz zabierali głos w tej sprawie, a kapłani poświęcają jej wiele wysiłku w kazaniach i pracy duszpasterskiej. Ze względu na groźbę sytuacji i na to, że właśnie w VIII Roku Wielkiej Nowenny podjęliśmy walkę z największymi wadami narodowymi i nałogami, oraz pracę nad wychowaniem nowego człowieka w Chrystusie, pragniemy do Was, umiłowani Bracia i Siostry, ponownie przemówić.

W liście tym nie będziemy mówić o skutkach alkoholizmu, gdyż są Wam dobrze znane, *ale raczej zastanowimy się nad naturą i przyczynami alkoholizmu.* Chcemy mówić do rozumu oświeconego wiarą, aby ludzi myślących, mających poczucie odpowiedzialności za Naród i za Kościół, pobudzić do rzetelnych, cierpliwych, oraz skutecznych poszukiwań i wysiłków w przeciwniejszym kierunku alkoholizmu. Wołajmy słowami dzisiejszej Ewangelii: „*Panie, abym przejrzał!*“ — i prośmy Boga, abyśmy usłyszeli: „*Przejrzyj, wiara twoja cię uzdrowiła!*“

I. *Natura i przyczyny alkoholizmu w świetle nauki i wiary*

1. *Alkoholikiem* nazywa nauka takiego człowieka, który ulega nienormalnej i nabytej skłonności do używania alkoholu, w celu przeżycia chwilowego błogostanu, tzw. euforii, przez co traci zdolność panowania nad sobą i działa na szkodę własną i otoczenia.

Alkoholizm ma swe *wewnętrzne źródło* w psychice człowieka. Motywem picia może być zwyczajne pragnienie przyjemności, częściej jednak jakies zmartwienie, smutek, lęk przed groźącym niebezpieczeństwem, poczucie bezcelowości i pustki życia. Pragnienie przeżywania przyjemnego błogostanu zwykle potęguje się przy pomocy dalszych dawek alkoholu. Łatwo przekroczyć tu miarę, co prowadzi do upicia się i pijaństwa.

Faktycznie jednak człowiek nie znajduje w alkoholu tego, czego szuka. Upojenie alkoholowe, które w istocie swej jest zatruciem organizmu, prowadzi w końcu do złego samopoczucia i do stanu depresji psychicznej. Budząc się ze stanu upojenia alkoholowego, człowiek znajduje się w gorszym stanie cierpienia i przygnębienia, niż był przed upiciem.

I tu zaczyna się *błędne koło*, które jest istotą nałogu alkoholowego. Człowiek w tej sytuacji znów sięga do alkoholu, jako do jedynego środka ratunku. Wprawdzie chwilowo znieczula swe cierpienia, ale coraz bardziej osłabia charakter i pogarsza swój stan zdrowia.

Znane są też *zewnętrzne przyczyny alkoholizmu*, zwłaszcza wadliwe *wychowanie*, oraz towarzyskie zwyczaje picia. Wadliwe wychowanie wyraża się w rozpieszczaniu, lub w zbytnej surowości. Człowiek rozpieszczony nie posiada silnej woli, nie potrafi ponosić ofiar i dlatego łatwo ulega ponętom picia. Zbyt surowe wychowanie rodzi kompleks niższości i ustawiczny strach, co znów jest podłożem do powstania nałogu.

Drugą zewnętrzną przyczyną nałogu alkoholizmu są towarzyskie zwyczaje picia, połączone z przemusem. Ulegają im nie tylko jednostki wadliwie wychowane, ale i ludzie normalni. Zaczynają pić ze względów towarzyskich i w końcu wpadają w nałóg.

2. Jeżeli teraz spojrzymy na pijaństwo w świetle Objawienia Bożego, dostrzeżemy tu wymowne potwierdzenie prawdy o grzechu pierworodnym i skażeniu natury ludzkiej przez ten grzech. Człowiek może znaleźć szczęście tylko w posiadaniu prawdziwego dobra, zwłaszcza najwyższego, jakim jest Bóg.

Taką postawę napiętnował Bóg słowami proroka Jeremiasza: „Zdumiecie się niebiosa nad tym, a bramy jego zasmucicie się bardzo, mówi Pan. Bo dwie złości uczynił lud mój: mnie opuścił, źródło wody żywej, a wykopali sobie cysterny, cysterny rozwalone, które nie mogą wody zatrzymać“ (Jer 2, 12—13). Jakże trafnie słowa te charakteryzują istotę alkoholizmu! Człowiek szuka zaspokojenia żywiołowego pragnienia szczęścia w źródłach zatrutych i złudnych urojeniach.

Często brak nadziei chrześcijańskiej skłania człowieka do szukania radości w upiciu się. Również wiele zwyczajów towarzyskich, łącznie z przemusem picia, wyrosło z niechrześcijańskiej, hedonistycznej filozofii życia.

Sw. Paweł w liście do Efezjan (5, 17—19) woła: „Nie bądźcie więc nierozważnymi, ale rozumiejącymi, jaka jest wola Boża. A nie upijajcie się winem, w którym tkwi rozpusta, ale napełniajcie się Duchem Świętym, wygłaszając psalmy, hymny i pieśni duchowe, nucąc i śpiewając w sercach waszych Panu!“ Trafnie ujął Apostoł istotę zagadnienia alkoholizmu. Zabrania upijać się alkoholem, w którym tkwi szukanie fałszywego szczęścia. Wskazuje ratunek — autentyczne życie chrześcijańskie w Duchu Świętym.

II. Sposoby ratowania alkoholików

1. Na wstępie należy postawić pytanie, czy nałóg alkoholowy jest w ogóle uleczalny? Na to pytanie odpowiada nauka dzisiejsza, że zarzewie nałogu alkoholowego, czyli nabyta skłonność jest zasadniczo nieuleczalna. Medycyna nie zna takiego lekarstwa, które wyleczyłoby alkoholika bezpowrotnie. Możliwe jest jednak całkowite uspienie nałogu, przez praktykę zupełnej abstynencji od alkoholu. Alkoholik będzie wolnym od skłonności do picia wódki, jak długo pozostanie całkowitym abstynentem. Pierwszy kieliszek, wypity chociażby po wieloletniej przerwie, spowoduje odzyskanie nałogu. Jest to pewnik współczesnej alkoholologii.

Drugi pewnik głosi, że abstynencja całkowita jest możliwa nawet dla alkoholika nałogowego, daleko zaawansowanego. Nie ma takiego stanu pijaka, którego ocalenie byłoby niemożliwe, którego wola nie byłaby zdolna do przzerwania zgubnych wziewów nałogu.

Wobec tego błędna jest akcja przeciwalkoholowa, która nie żąda od alkoholików całkowitej i dożgonnej abstynencji. Kto zachęca alkoholika do umiarkowanego picia, wyrządza mu krzywdę i pogrąża go dalej w nałogu. Alkoholik bowiem zdolny jest do całkowitej abstynencji, a nie do umiarkowanego picia.

Powstało dziś wiele poradni przeciwalkoholowych i zamkniętych zakładów leczenia odwykowego; medycyna ma różne lekarstwa, które sztucznie zmuszają alkoholika do zachowania abstynencji.

Są to jednak środki pomocnicze, które wtedy okażą się skuteczne, gdy pacjent silną wolą zdecyduje się nie pić. Ponieważ alkoholizm ma swe ostateczne źródło we władzach psychicznych człowieka, dlatego też współczesna medycyna widzi główny środek ratowania alkoholików w tzw. psy-

choterapii. Jeśli głębsze i szlachetniejsze przeżycia uczuciowe potrafią zastąpić przyjemność picia, będzie nasz brat uratowany.

2. *Motywy religijne mają tu wielkie znaczenie.* Jeden z wybitnych znawców tej sprawy tak się wyraził: „Jest faktem nie podlegającym dyskusji, że wiara w żyjącego Boga jest czynnikiem, któremu zawdzięczamy więcej uzdrowień z alkoholizmu, niż wszystkim instytucjom leczniczym razem wziętym“ (Mc. Peek).

Nauka dzisiejsza potwierdza więc to, co wyżej powiedzieliśmy o nałogu alkoholowym, że *jest on ostatecznie chorobą duszy, nie mającej żywej wiary i nadziei w Bogu.* Metody leczenia, które Kościół odwiecznie stosuje w swej praktyce duszpasterskiej, szczególnie w czasie rekolekcji i w konfesjonale, są zawsze aktualne. Katolicy mają w rękach środki i olbrzymie możliwości ratowania alkoholików, przez *religijną psychoterapię*, należącą do natury działalności Kościoła.

Zadanie to muszą podjąć najpierw *kapłani-duszpasterze*, opiekując się alkoholikami w konfesjonale, odwiedzając ich w domu, otaczając ich atmosferą głębokiego zrozumienia i chrześcijańskiej miłości.

Wszyscy katolicy powinni pracować nad tym, żeby *usuwać z życia towarzyskiego straszny przerost zwyczajów alkoholowych i zwalczać niegodny towarzyski przymus picia.* Trzeba w życiu towarzyskim *wywalczyć wolność* dla niepijących, jak możemy obecnie odmówić picia kawy czy palenia tytoniu, bez obawy obrażenia kogokolwiek.

III. *Apel do Rodziców*

Zwracamy się najpierw do Was, *Kochani Rodzice.* Dom rodzinny jest pierwszą szkołą obyczajów. Wielu alkoholików wyznało, że pociągu do picia nabrali już *w dzieciństwie*, w domu rodzinnym. Ich rodzice pili, gości częstowali zawsze wódką, a potem i goście i rodzice zachęcali dzieci do kosztowania napojów alkoholowych.

Rodzice kochani! Jeżeli chcecie, żeby Wasze dzieci nie wyrastały na pijaków, musicie dawać im dobry przykład. Z miłości do swoich dzieci *prze-
stańcie pić!* A już niech Was Bóg broni, żebyście częstowali napojami alkoholowymi gości, przybyłych do waszego domu, z okazji *Pierwszej Komunii świętej* Waszego dziecka!

Wychowujcie swoje dzieci *w zasadach zdrowej ascezy*, by umiały zwyciężać się i znosić przeciwności życiowe w duchu wiary. Zaprowadźcie w domu Waszym *nowy obyczaj.* W święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy, po Chrście św., po Pierwszej Komunii świętej Waszego dziecka, po zawarciu przez Waszych synów i córki sakramentu małżeństwa, z okazji przyjęcia weselnego, czy uroczystości prymicyjnych, niech nie będzie w Waszym domu poczęstunku napojami alkoholowymi.

Gościnność, to piękna cecha polskiego domu. Ale gościnność, to nie upijanie gości. Matki, żony, gospodynie, nauczcie się urządzać przyjęcia towarzyskie, imieninowe, a nawet weselne — bez napojów alkoholowych!

IV. *Wezwanie do Młodych*

Z najgorętszym i najserdeczniejszym apelem zwracamy się do Was, *ludzie Młodzi*, młodzieńcy i panny. Tyle słyszycie i mówicie o tym, że trzeba świat naprawić, odmienić, zreformować. Szczęść Wam Boże w tych dążeniach!

Czy zdajecie sobie sprawę z tego, że do najgorszych starych obyczajów, które koniecznie trzeba odmienić, należy upijanie się przy byle okazji?! Oczekujemy od Was, że ten stary zły zwyczaj, Wy Młodzi, usuniecie z Polski. Na pijaństwo patrzcie poważnie. To nie temat do żartów i do przechwałek. Pijaństwo, to wielka klęska społeczna, groźniejsza niż choroby zakaźne, powodzie i trzęsienia ziemi. Obrzyźdźcie sobie knajpy i bary pełne zaduchu alkoholowego. Pokochajcie wolne przestrzenie pól, łąk, lasów i gór, otwarte boiska sportowe i jasne izby świetlic, gdzie przy orzeźwiających napojach bezalkoholowych miło gawędzić, słuchać koncertu lub śpiewu.

Zaprowadzajcie nowy obyczaj: po pracy i po wypłacie — *wracać do domu trzeźwo!* Bawić się *trzeźwo!* Naradzać się *trzeźwo!* — O losach swoich decydować na *trzeźwo!* Kolegom, którzy się już rozpili, pomóżcie wyzwolić się z tego nałogu.

Przez Was, Młodzi Przyjaciele, Polska — chwała Bogu — staje się krajem ludzi kształcących się nieustannie. Niech też przez Was Polska staje się krajem ludzi trzeźwych. Zważcie, jak przykry jest widok młodego człowieka, ślaniającego się na ulicach w stanie nietrzeźwym. Modlimy się za Was i ufamy, że staniecie na czele walki o *nowy Polski obyczaj*, o życie w trzeźwości.

V. Prośba do nieszczęśliwych

Zwracamy się do wszystkich, którzy nieopatrznie, z winy własnej lub cudzej, wpadli w nałóg pijaństwa i zdaje im się, że już nigdy z niego nie wyjdą. Nabierzcie ducha! Możecie wrócić do normalnego życia. Tylko naprawdę mocno tego pragnijcie. Mówcie do Chrystusa Pana za człowiekiem z Jerycha: „*Panie, abym przejrzał*“. Szukajcie towarzystwa, rady i pomocy ludzi trzeźwych. Zwróćcie się do lekarza specjalisty — lekarz pomoże. Ale potrzebna jest *współpraca waszej dobrej woli*. Rozumna woła człowieka — wzmocniona przez szczerą spowiedź i Komunię świętą, jest wielką potęgą. Nie traćcie ducha! Z pewnością usłyszycie głos Zbawiciela: „*Przejrzyj, wiara twoja uzdrowiła cię*“. Możecie wrócić do szeregów pożytecznych członków pracowitego społeczeństwa! Możecie odzyskać utracony szacunek, być radością Rodziny i Kościoła!

Zakończenie

Na zakończenie chcemy podkreślić *znaczenie dobrowolnej abstynencji*, podjętej z miłości ku Bogu, jako *akt wynagrodzenia za grzechy pijaństwa*, oraz z miłości ku bliźnim, dla ułatwienia i umożliwienia alkoholikom wytrwania w abstynencji. Przykład i przełamanie towarzyskiego przymusu picia jest bardzo potrzebnym, pożytecznym i chwalebny akt chrześcijańskiej miłości bliźniego, oraz cechą apostołstwa. Dlatego zachęcamy wiernych do jak najliczniejszego podejmowania tego rodzaju zobowiązań, abysmy przez dobrowolną abstynencję wielu, mogli dojść do umiarkowania wszystkich.

Zarządzamy, aby przy każdym kościele parafialnym, jeśli dotąd tego nie zrobiono, była prowadzona specjalna „*Księga Trzeźwości*“, do której będą wpisywać się ci, którzy poszli za naszym wezwaniem i na całe życie (a choćby na jakiś okres czasu) postanowili żyć w trzeźwości, nie używając żadnych (a choćby tylko niektórych) napojów alkoholowych i nigdy nimi nie częstując.

Księga ta niech leży stale w pobliżu ołtarza, na miejscu widocznym i dla wszystkich dostępnym. Będzie ona dokumentem tego, jak za naszych czasów, na progu nowego Tysiąclecia, w poczuciu odpowiedzialności za Kościół i za Naród rozumieliśmy swój obowiązek chrześcijański i społeczno-obywatelski.

Umilowane w Panu Dzieci Boże!

Niech nas wspiera swymi modlitwami Matka Najświętsza, Królowa Polski i św. Jan Chrzyciel, bohaterski wzór ludzi trzeźwych. Niech nas wszystkich błogosławi Bóg Wszechmogący: Ojciec, Syn i Duch Święty. Amen.
Dan na Konferencji Episkopatu Polski dnia 27. I. 1965 r.

podpisali:

*Kardynał Prymas, Metropolici,
Arcybiskupi i Biskupi polscy*

Z ORDYNARIATU

63

ZMIANY WSRÓD DUCHOWIEŃSTWA

Mianowani:

- J. E. Ks. Biskup Sufragan Waclaw SKOMORUCHA — proboszczem (vicarius actualis) parafii katedralnej w Siedlcach.
- Ks. Kanonik Mgr Franciszek Chwedoruk, referent Maryjny — równocześnie ojcem duchownym w diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.
- Ks. Bolesław Grzywaczewski — rektorem filii duszpasterskiej w Kozuszkach.
- Ks. Edward Wałuszko — wikariuszem parafii Kamionna.

Przeniesieni:

- Ks. Kan. mgr Piotr Zaczyński, były administrator parafii katedralnej w Siedlcach na administratora parafii Sobolew.
- Ks. Leon Ryder, administrator parafii Opole na administratora parafii Wierzbno.
- Ks. mgr Marian Piotrowski, administrator parafii Sobolew na wikariusza adiutóra parafii katedralnej w Siedlcach.
- Ks. Sylwester Grondzik, wikariusz parafii katedralnej w Siedlcach na wikariusza parafii św. Anny w Białej Podlaskiej.
- Ks. Mieczysław Skorodiuk, wikariusz parafii Stężycza na wikariusza parafii katedralnej w Siedlcach.
- Ks. Kazimierz Stańczuk, wikariusz parafii Sadowne na wikariusza parafii Stężycza.
- Ks. Stanisław Przytarski, wikariusz parafii Górzno na wikariusza parafii Ceraanów.
- Ks. Tadeusz Białecki, wikariusz parafii Ceraanów na wikariusza parafii Górzno.
- Ks. Kazimierz Krzemiński, wikariusz parafii Huszlew na wikariusza parafii Okrzeja.
- Ks. Henryk Kałużny, wikariusz parafii Kosów Lacki na wikariusza parafii Huszlew.
- Ks. Stanisław Jakoniuk, wikariusz parafii Łosice na wikariusza parafii Kosów Lacki.
- Ks. Józef Celiński-Goździk, wikariusz parafii Korytnica Łaskarzewska na wikariusza parafii Łosice.
- Ks. Mieczysław Chaciński, administrator parafii Próchenki na administratora parafii Brzeziny.

- Ks. Roman Rosiński, administrator parafii Żabianka na administratora parafii Uhrusk.
 Ks. Michał Drabarek, administrator parafii Wierzbno — na administratora parafii Opole.
 Ks. Stanisław Byczyński, wikariusz ekonom parafii Lubień na administratora parafii Choroszczynka.
 Ks. Henryk Liszewski (junior), wikariusz parafii Kamionna na wikariusza parafii Ryki.

Zwolnieni:

- Ks. Marian Bednarczyk z urzędu wikariusza parafii św. Mikołaja w Międzyrzeczu Podl. i otrzymał urlop zdrowotny.
 Ks. Wacław Jaroszewicz z urzędu rektora filii duszpasterskiej w Kożuszkach i przeniesiony na rezydenta z obowiązkami i prawami wikariusza parafii Hadynów.
 Ks. dr Antoni Soszyński z urzędu administratora parafii Pawłowice i otrzymał urlop aż do odwołania.

Zmarli:

- Ks. Stanisław Krygielski, proboszcz parafii Choroszczynka, zmarł 21 kwietnia 1965 roku.
 Ks. Tadeusz Zaremba, kanonik honorowy Kapituły Katedralnej Podlaskiej, proboszcz parafii Sobienie Jeziory, zmarł 30 maja 1965 roku.

SPRAWY LITURGICZNE

SPROSTOWANIE W „ORDO DIVINI OFFICII“ ROK 1965

21. IX. Fer. 3 (str. 138) — **S. Matthaei Ap. et Evang.** — I Vesp. de seq., Off. fest. de Comm. — Compl. de dom.
 25. IX. (str. 140) — **Sabb. Quatuor Temp. Sept.**

In eccl. Cath. et in eccl. non consecratis.

I Vesp. ut in „Ordine D. O.“ str. 140.

26. IX. (str. 140) **Dom. XVI post Pent.** — Ut in „Ordine D. O.“

In eccl. colleg. et in eccl. consecratis.

I Vesp. de seq., Off. festiv., sine com. dom. — Compl. de dom.

Alb. — **Anniv. Dedicacionis ecclesiarum consecratarum in Dioecesi exc. Cathedrali, I classis.**

Off. festiv. de Comm. — Mis. Terribilis, Gl., sine com. dom., Cr., prf. Trinitatis — Ad II Vesp. Off. festiv. de Comm., sine com. dom. — Compl. de dom.

10. X. (str. 147) — **Dom. XVIII post Pent.**
In eccl. colleg. et in eccl. consecratis:
 Ad II Vesp. ut in eccl. Cathedrali.
 11. X. (str. 147) — **Maternitatis BMV.**
In eccl. colleg. et in eccl. consecratis:
 Off. et Missa ut in eccl. Cathedrali.
 12. X. (str. 148) — Fer. 3 post **Dom. XVIII post Pent.**
In eccl. colleg. et in eccl. consecratis:
 Off. et Missa ut in eccl. Cathedrali.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

65

RODZINA W NOWYM KODEKSIE RODZINNYM I OPIEKUŃCZYM

Z dniem 1 stycznia 1965 roku weszły w życie trzy ważne dla życia rodzinnego ustawy: Kodeks Cywilny, Kodeks Postępowania Cywilnego, Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, uchwalony dnia 25. II. 1964.¹ Z tych trzech ustaw kilka uwag poświęcę Kodeksowi Rodzinnemu i Opiekuńczemu, który w nieco odmienny sposób normuje dotychczas obowiązujące w tej dziedzinie ustawodawstwo. Materiał zawarty w tym Kodeksie prawodawca polski ujął w trzech tytułach: I. *Małżeństwo*; II. *Pokrewieństwo*; III. *Opieka i Kuratela*, które z kolei dzieli na działy, rozdziały, paragrafy i artykuły. Tych ostatnich Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy zawiera 184.

I. *Małżeństwo*

1. *Zawarcie*. Podstawową komórką społeczną jest rodzina, która powstaje przez małżeństwo. Nic zatem dziwnego, że prawodawca polski bardzo szczegółowo określa wymogi prawne stron, które zamierzają zawrzeć małżeństwo. Streszczają się one do wielu oświadczeń stron. Forma małżeństwa: męczyzna 21 lat, a kobieta 18 mają przed właściwym urzędnikiem stanu cywilnego zamieszkania jednej ze stron złożyć oświadczenie, że „wstępują ze sobą w związek małżeński“ (art. 1). Inne oświadczenie woli stron nie powoduje skutków prawnych. Tylko z ważnych powodów organ nadzoru nad urzędnikiem stanu cywilnego może pozwolić na zawarcie małżeństwa poza miejscem zamieszkania stron. Poprzednie prawo małżeńskie wymagało dla obu stron 18 lat do zawarcia małżeństwa. Obecnie wymóg wieku: 21 lat dla mężczyzny i 18 lat do kobiety jest stanowczy i tylko sąd opiekuńczy może w wyjątkowych wypadkach zezwolić mężczyźnie lat 18, a kobiecie lat 16 na zawarcie małżeństwa, gdy dwa względy za tym przemawiają: dobro zamierzonej rodziny i interes społeczny.

Zapowiedzi cywilne. Na miesiąc przed zawarciem małżeństwa strony mają zgłosić kierownikowi urzędu stanu cywilnego swój zamiar zawarcia małżeństwa i zapewnienie, że nie ma przeszkód przeciw ich małżeństwu. Jest to novum w stosunku do dawnego prawa, które takiego wymogu nie stawiało, lecz przepisywało wyjawienie woli zawarcia między sobą związku małżeńskiego, podczas którego następowało podpisanie aktu zawarcia małżeństwa. Przepis ten przypomina zapowiedzi z prawa kanonicznego, ogłaszane w kościele przez trzy niedziele lub święta przed udzieleniem ślubu. Podyktowany został warunkami i okolicznościami niepomyślnego i pochopnego kojarzenia się dzisiejszych małżeństw, i daje stronom czas do namysłu przed powzięciem ostatecznej decyzji. Doświadczenie życiowe potwierdza słuszność tego wymogu prawnego. Strony obowiązane są przed zawarciem małżeństwa złożyć potrzebne dokumenty: skrócone odpisy aktów urodzenia, potwierdzenie zamieszkania, pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o przeszkodach, wykluczających ich małżeństwo, pozwolenie na zawarcie małżeństwa przed kierownikiem innego urzędu stanu cywilnego, gdyby taka okoliczność miała miejsce, dowód ustania lub unieważnienia małżeństwa w wypadku, gdyby strony lub któraś z nich pozostawały poprzednio w związku małżeńskim. W razie trudności w dostarczeniu jakiegoś wymaganego do-

¹ Dz. U. RPL. 1964, nr 9, poz. 59.

kumentu, sąd może zwolnić stronę od jego dostarczenia. Zasadniczo małżeństwo ma być zawarte osobiście, może jednak być zawarte przez pełnomocnika za specjalnym zezwoleniem sądu, przy czym pełnomocnictwo ma być udzielone na piśmie według przepisów prawa.

Kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenie stron publicznie w urzędzie wobec dwóch świadków, a przed przyjęciem tego oświadczenia wyjaśnia stronom ich prawa i obowiązki oraz społeczne znaczenie małżeństwa. Po przyjęciu oświadczenia ogłasza małżeństwo stron za prawnie zawarte. W niebezpieczeństwie śmierci grożącym jednej ze stron, mogą one zawrzeć małżeństwo natychmiast przed jakimkolwiek kierownikiem urzędu stanu cywilnego, albo przed jednym z członków prezydium miejscowej rady narodowej bez przedstawiania wymaganych dokumentów, jednak w tym wypadku mają złożyć oświadczenie, że nie wiedzą o żadnych okolicznościach, wykluczających ich małżeństwo (art. 9).

Nie mogą zawrzeć małżeństwa: osoba ubezwłasnowolniona całkowicie, dotknięta stale chorobą psychiczną lub niedorozwojem umysłowym, pozostająca w stosunku małżeńskim, krewna i powinowata w linii prostej, przysposabiająca za przysposobioną.

2. *Prawa i obowiązki.* Z zawartego małżeństwa wypływają dla obojga małżonków prawa i obowiązki, które są im równe odnośnie wspólnoty rodzinnej. Żona przyjmuje nazwisko męża, ale może pozostać przy swoim nazwisku, jeżeli przed małżeństwem prowadziła określoną działalność zawodową lub artystyczną i z jej nazwiskiem są związane pewne osiągnięcia; może do nazwiska męża dodać swoje nazwisko. Gdyby jej nazwisko składało się z dwóch członów, ma zdecydować, który z członów wybrać i do nazwiska męża dołączyć, bo wspólne nazwisko nie może się składać z więcej, niż z dwóch członów (art. 25 § 2). Oświadczenie o nazwisku odnośnie jego zachowania względnie dołączenia do nazwiska mężowego ma żona złożyć wobec urzędnika stanu cywilnego podczas zawierania związku małżeńskiego. Gdyby takiego oświadczenia nie złożyła, to wówczas domniemanie prawne przemawia za tym, że przybrała nazwisko męża. Widać więc z tego, że trzy możliwości mogą zaistnieć, gdy chodzi o nazwisko żony przy zawarciu małżeństwa: przybiera nazwisko męża, dołącza swe nazwisko lub przynajmniej jeden jego człon (gdy nazwisko jest dwuczłonowe) do nazwiska męża lub pozostaje przy swoim nazwisku. Ten trzeci przypadek jest nowym postanowieniem w stosunku do dawnego Kodeksu. Zasadniczo dziecko nosi nazwisko ojca. Ten przepis obowiązywał w starym Kodeksie. Nowy Kodeks do tej ogólnej zasady wprowadził istotny wyjątek, a mianowicie, że gdy małżonkowie pozostali przy swoich nazwiskach, to mogą oświadczyć, że w przyszłości ich dzieci zrodzone z tego małżeństwa, będą nosiły nazwisko żony. Oświadczenie jednak takie nie może być złożone później, niż podczas zawierania małżeństwa.

Z małżeństwa powstaje powinowactwo między małżonkiem, a krewnymi drugiego małżonka i trwa ono nawet po ustaniu małżeństwa. Małżonkowie mają się troszczyć o zaspokajanie potrzeb rodziny, o należyte wychowanie dzieci, o wspólne gospodarstwo domowe. Gdyby jeden z małżonków nie spełniał tych obowiązków i nie łożył nic ze swych zarobków na utrzymanie rodziny, sąd może nakazać zabezpieczenie całości lub części wynagrodzenia tegoż małżonka do rąk drugiego małżonka, który spełnia sumiennie swoje obowiązki rodzinne. W razie przeszkody drugi małżonek może bez pełnomocnictwa działać w sprawach zwykłego zarządu wspólnoty rodzinnej, pobierać wynagrodzenie, jeżeli przeszkodzony małżonek temu się nie sprzeciwi (art. 29). Oboje małżonkowie odpowiadają

za zaciągnięte zobowiązania przez jednego ze współmałżonków, jeżeli te zobowiązania dotyczyły zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny. Taką solidarną odpowiedzialność sąd może uchylić i obarczyć nią tylko jedną stronę ze względu na specjalne okoliczności. Gdyby te okoliczności ustały, może sąd swe postanowienie cofnąć. Gdy chodzi o osoby trzecie, to wyłączenie odpowiedzialności solidarnej ma miejsce wtedy, kiedy im to wyłączenie było wiadome. W przeciwnym razie obie strony odpowiadają solidarnie za zaciągnięte zobowiązania.

3. *Sprawy majątkowe.* Po zawarciu małżeństwa między małżonkami powstaje wspólność majątkowa, która obejmuje ich dorobek. Przedmioty nie objęte wspólnotą stanowią majątek osobisty każdego z małżonków. Dorobkiem małżeńskim są te dobra, które zostały nabyte przez jednego lub obojga małżonków podczas trwania wspólnego pożycia małżeńskiego. Na majątek odrębny składają się dobra każdego z małżonków, nabyte przed powstaniem wspólnoty ustawowej np. działy z dziedziczenia, darowizny, odszkodowania z tytułu utraty zdrowia, nagrody za osobiste osiągnięcia, prawa autorskie itp. Przedmioty urządzenia domowego należą do wspólnoty majątkowej, chociażby były otrzymane przez jednego małżonka w formie spadkobrania, zapisu lub darowizny, o ile spadkodawca lub darczyńca nie postanowił inaczej w tym względzie (art. 34). Majątkiem wspólnym rządzą oboje małżonkowie. Każdy z nich może samodzielnie wykonywać zarząd zwykły majątku, lecz do zarządzania przekraczającego zakres zwykły zarządu majątkowego np. sprzedaż jakiejś części, całości, potrzebna jest zgoda drugiej strony, wyrażona w formie prawnej. Bez tej zgody czynność prawna, wykonana przez jedną ze stron jest nieważna (art. 37, § 3). Gdyby jedna ze stron dokonała takiej umowy na rzecz osoby trzeciej bez ustawowej zgody współmałżonka, to wówczas stosuje się przepisy o ochronie osób trzecich, dokonywujących w dobrej wierze czynności prawne z osobą do tego nie uprawnioną. W razie odmowy zgody przez drugą stronę, sąd może udzielić jednemu tylko małżonkowi pozwolenia na dokonanie transakcji, przekraczającej zwykły zarząd majątkowy, gdy tego dobro rodziny wymaga.

Nowy Kodeks wprowadził w zarządzie wspólnym majątkiem ważne postanowienie, a mianowicie, gdy jeden z małżonków trwoni majątek, żyje w sposób hulaszczy, rozrzutny, wówczas sąd na wniosek małżonka niewinnego może tego drugiego pozbawić prawa zarządzania wspólnym majątkiem i wydać postanowienie, że nie wolno będzie bez pozwolenia sądu dokonywać czynności, przekraczających zwykły zakres zarządu, dopóki trwają specjalne okoliczności. Po ustaniu tych okoliczności sąd może swój zakaz w tym względzie cofnąć.

Żądania wierzycieli mogą być zaspokajane bądź z majątku wspólnego bądź z osobistego w zależności od tego, kiedy ten dług został zaciągnięty. Jeżeli został zaciągnięty w czasie trwania wspólnoty małżeńskiej, pokrywa się go z majątku wspólnego, jeżeli zaś ta wierzytelność powstała przed wspólnotą małżeńską, to pokrywa ją ten małżonek, który dług zaciągnął ze swego osobistego majątku, z wynagrodzenia za pracę, ze swych praw autorskich itp. Po ustaniu wspólnoty małżeńskiej wierzyciel ma prawo dochodzić swoich pretensji na przedmiotach należących do wspólnego majątku (art. 41, § 3).

Działy we wspólnym majątku małżonkom są równe. Może jednak każdy z małżonków z ważnych powodów żądać ustalenia udziału proporcjonalnie do swego wkładu: pracą, zapobiegliwością, nakładem pieniężnym, z jednym zastrzeżeniem, że prowadzenie domu i wychowywanie dzieci musi być

uwzględnione i zaliczone jako wkład do majątku wspólnego. Ustalenia udziału we wspólnocie majątkowej dokonuje sąd w swym zwykłym postępowaniu.

Małżonkowie mogą przez umowę wspólność ustawową rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć, ale to mają uczynić rejentalnie przed lub po zawarciu małżeństwa (art. 47). Do wspólności umownej dokonanej rejentalnie, stosuje się odpowiednie przepisy, jakie Kodeks odnosi do wspólności ustawowej. W razie umownego rozłączenia wspólności, każdy z małżonków zachowuje i zarządza swym majątkiem samodzielnie tak nabytym przed umową, jak nabytym po jej zawarciu. W razie zaistnienia ważnych powodów każdy z małżonków może żądać zniesienia wspólności majątkowej tak ustawowej, jak umownej (art. 52). W tym celu składa wniosek do sądu, przedstawia racje swego żądania, a sąd po przeprowadzeniu przewodu wydaje wyrok, w którym ustala termin ustania wspólności majątkowej małżonków. Wspólność majątkowa ustaje z samego prawa w razie ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków (art. 53). W tym wypadku zarząd majątku rodzinnego przechodzi do małżonka zdrowego, któremu sąd może wydać polecenie, aby sprawował normalny zarząd i nie przekraczał w tym względzie obowiązujących postanowień prawnych.

4. *Ustanie związku małżeńskiego.* Ustanie związku małżeńskiego następuje przez śmierć, przez uznanie jednego z małżonków za zmarłego, przez rozwód wskutek trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego. Ustanie związku małżeńskiego przez śmierć nie wymaga wyjaśnień. Aby udowodnić, że tak było wystarczy złożyć metrykę zejścia, która jest dokumentem stwierdzającym istnienie tego faktu, jeżeli nie budzi podejrzania co do swej prawdziwości i autentyczności. Gdyby powstała wątpliwość co do prawdziwości i autentyczności metryki zejścia, trzeba byłoby przeprowadzić dowód prawdy. Drugi sposób ustania związku małżeńskiego ma miejsce „przez uznanie jednego ze współmałżonków za zmarłego“ To uznanie ustala sąd przez przewód sądowy w granicach prawa, które stanowi, że gdy współmałżonek przez 10 lat i dłużej nie dawał żadnego znaku życia o sobie, to na prośbę pozostałego małżonka może sąd wydać orzeczenie uznające współmałżonka za zmarłego. Przez takie orzeczenie następuje rozwiązanie związku małżeńskiego. Trzeci sposób ustania związku małżeńskiego następuje przez rozwód wskutek stałego rozkładu pożycia małżeńskiego. Powództwo o rozwiązanie zawartego małżeństwa może wytoczyć każda ze stron, będących w małżeństwie, jeżeli rzeczywiście nastąpił trwały rozkład pożycia małżeńskiego. Stary Kodeks stosował w tej mierze dwa wymogi do rozwodu: trwały rozkład pożycia i jego ważne powody. Obecny Kodeks upraszcza to zagadnienie i stanowi, iż do rozwodu wystarczy jedynie trwały rozkład pożycia, bo wychodzi z założenia, że jeżeli nastąpił trwały rozkład, to istotnie musiał on nastąpić z ważnych powodów. Obecnie sąd w sprawach rozwodowych nie musi się doszukiwać powodów rozkładu pożycia, a ma stwierdzić przez świadków i dokumenty, że trwały rozkład pożycia małżeńskiego pomiędzy stronami ma miejsce. Mimo tego trwałego rozkładu sąd nie będzie dopuszczał do rozwodu, gdyby miało ucierpieć dobro wspólne małoletnich dzieci. Wprawdzie ta zasada obowiązywała i dotychczas, ale Nowy Kodeks wprowadził jeszcze jedno nowe ograniczenie, a mianowicie jak głosi artykuł 56 § 2 nie będzie można dostać rozwodu mimo trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego, gdyby takie orzeczenie było „sprzeczne z zasadami społecznego współżycia“ np. gdyby po wieloletnim pożyciu jeden z małżonków ciężko zachorował, a drugi w tym czasie wystąpił z powództwem rozwodowym. Takie powództwo ze względu na zasady społecznego współżycia sąd ma oddalić i sprawy nie prowadzić.

Nowy Kodeks utrzymał dotychczasową zasadę, że rozwód jest niedopuszczalny, jeśli żąda go strona winna rozkładu pożycia, ale do tej zasady dodał nowy przepis, a mianowicie sąd może wydać orzeczenie na wniosek strony winnej, gdy strona niewinna odmawia swej zgody na rozwód w formie szykany i nie ma nadziei na wznowienie pożycia małżeńskiego. Np. mężczyzna przyczynił się do trwałego rozkładu małżeństwa, rzucił swą żonę, związał się z inną kobietą i wcale nie myśli od niej odejść, a żona w formie szykany odmawia zgody na rozwód, chociaż przestały istnieć najmniejsze nawet szanse uratowania rozbitego małżeństwa. W takich okolicznościach sąd na wniosek strony winnej orzeka rozwód, bo Nowy Kodeks nie chce podtrzymywać małżeństw fikcyjnych, istniejących jedynie na papierze, a pragnie zaradzić stabilności nowego małżeństwa i zerwać z chaosem prawnym.

W razie zawarcia małżeństwa przez pełnomocnika mocodawca może żądać unieważnienia małżeństwa, ale tylko pod tym warunkiem, gdyby było brak zezwolenia sądu, albo pełnomocnictwo było nieważne lub odwołane. Gdyby strony podjęły wspólne pożycie, wówczas mocodawca nie może żądać rozwodu.

Sąd orzekając unieważnienie, orzeka także, który z małżonków zawarł małżeństwo w złej wierze (art. 20), a za takiego uważa się tego małżonka, który podczas zawierania małżeństwa wiedział o okolicznościach jego nieważności. Gdy chodzi o skutki prawne odnośnie unieważnienia, to regulują je szczegółowo przepisy o rozwodzie, przy czym małżonek, który zawarł małżeństwo w złej wierze jest traktowany, jak winny trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego. Nie tylko strony mogą wnieść powództwo o unieważnienie swego małżeństwa, może to również uczynić prokurator z urzędu, gdy tego wymaga dobro ogólne i przepis prawa.

5. *Alimentacja po unieważnieniu małżeństwa.* Sąd przeprowadzający sprawę rozwodową, ma zabezpieczyć alimentację dzieci i ich wychowanie, wyznaczyć opiekę nad nimi. Nowy Kodeks nie przestaje tylko na alimentacji dzieci, ale wprowadza również alimentację małżonka niewinnego, który wskutek rozwodu znalazł się w niedostatku. Małżonek winny trwałego rozkładu pożycia może być sądownie zmuszony do alimentowania małżonka niewinnego choćby ten ostatni nie znajdował się w niedostatku. Obowiązek alimentacyjny między rozwiedzionymi małżonkami istnieje przez pięć lat. Nowy Kodeks uznał ten okres za wystarczający do przystosowania się do nowych warunków życiowych, do zdobycia pracy itp. W wyjątkowych wypadkach może sąd ten okres przedłużyć, gdyby chodziło o alimentację osoby starszej, która ze względu na wiek nie może sobie w ciągu pięciu lat zapewnić należytych warunków egzystencji. Dotychczas prawo rodzinne zobowiązywało do alimentacji jedynie rodziców na rzecz małoletnich dzieci, Nowy Kodeks ten obowiązek znacznie rozszerza i stanowi, że alimentacja przysługuje wszystkim dzieciom niezależnie od tego, czy osiągnęły pełnoletniość, czy są niepełnoletnie, ale nie mogą samodzielnie pracować i utrzymywać się. Nowy Kodeks wprowadził również obowiązek alimentacji między pasierbem, a ojczymem i macochą. Odnośnie alimentacji ważne postanowienie wprowadza Kodeks postępowania cywilnego, a mianowicie stanowi, że organizacje społeczne będą mogły wytaczać przed sądami powództwo o alimenty tak dla dzieci, jak i dla rodziców lub osób poszkodowanych na skutek przeprowadzonych rozwodów. Jest to postanowienie wielkiej wagi. Ułatwi ono ściganie uchylających się od obowiązku alimentacji i zapewni szybką ich egzekucję, a na tym niewątpliwie skorzysta rodzina, bo sprawy alimentacyjne były dotychczas zbyt łagodnie traktowane częstokroć z jej szkodą. Nadmienić trzeba, że roszczenia ali-

mentacyjne nie przechodzą na spadkobierców zobowiązanego i przedawniają się po upływie trzech lat. Sąd w przeprowadzeniu przewodu procesowego w sprawie alimentacji ma ściśle przestrzegać postanowień prawnych, odnoszących się do tego ważnego problemu.

II. Pokrewieństwo.

Ze związku małżeńskiego wywodzi się pokrewieństwo. Nowy Kodeks w drugim tytule daje szczegółowe postanowienia odnośnie pokrewieństwa. Dziecko, zrodzone w czasie trwania małżeństwa, albo trzysta dni przed jego ustaniem lub unieważnieniem uważa się, że pochodzi od męża matki i jest potomstwem legalnym (art. 62, § 1). Gdyby zaszedł taki wypadek, że dziecko urodziło się przed upływem trzystu dni od ustania lub unieważnienia małżeństwa, ale matka zawarła nowe małżeństwo, to domniemanie prawne przemawia za tym, że dziecko pochodzi od drugiego męża. Zaprzeczenia ojcostwa może mąż dochodzić na drodze postępowania procesowego w ciągu 6 miesięcy od dnia, kiedy się dowiedział o urodzeniu dziecka, a gdyby był ubezwłasnowolniony całkowicie w ciągu tego ustawowego czasu, może to uczynić jego ustawowy przedstawiciel w ciągu 6 miesięcy od swego ustanowienia lub w ciągu 6 miesięcy od powzięcia wiadomości o urodzeniu się dziecka (art. 64). Mąż matki może obalić domniemanie ojcostwa, gdy wykaże niepodobieństwo, aby mógł być ojcem dziecka np. nie był obecny w swym domu przez dwa lata, a w tym czasie dziecko przyszło na świat. Matka może wytoczyć powództwo o zaprzeczenie ojcostwa przeciw mężowi i dziecku, a jeśli mąż nie żyje przeciwko dziecku, dziecko natomiast w ciągu trzech lat od dojścia do pełnoletności może wytoczyć powództwo o zaprzeczenie ojcostwa męża swej matki (art. 69, 70). Nie może być przeprowadzone zaprzeczenie ojcostwa, gdy dziecko nie żyje. Zaprzeczenie ojcostwa ma częstsze zastosowanie w praktyce, czego nie można powiedzieć o powództwie matki lub dziecka w tym względzie.

Po obaleniu domniemanja ojcostwa może nastąpić uznanie dziecka. Dokonywa tego orzeczenie sądowe. Ojciec, uznający dziecko za swoje, musi mieć zdolność do działań prawnych. Uznanie może się odnosić do dziecka już poczętego, lecz jeszcze nie urodzonego, ale za wyraźną zgodą matki (art. 77, § 2). Aby uznać za swoje dziecko pełnoletnie, trzeba zgody i dziecka i matki, chyba matka nie żyje, albo z matką jest trudno się porozumieć. Uznanie ma być dokonane w formie prawnej na piśmie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, albo przed sądem opiekuńczym (art. 79, § 1). W razie niebezpieczeństwa śmierci ojca może uznanie być przeprowadzone przed którymkolwiek członkiem prezydium miejscowej rady narodowej, albo przed notariuszem. Dokonane uznanie może być w ciągu roku unieważnione, gdy ten, kto je złożył, udowodni wadliwość oświadczenia swej woli. Unieważnienia uznania może zażądać ojciec, matka i dziecko, ale dziecko pełnoletnie i to w ciągu trzech lat po osiągnięciu pełnoletności. Po śmierci dziecka unieważnienie jego uznania jest niedopuszczalne, pozostaje ono w swej mocy prawnej.

Z uznania dziecka wypływa ustalenie ojcostwa. Odbywa się ono w postępowaniu sądowym na wniosek dziecka lub matki, ale matka nie może wystąpić z takim żądaniem, gdy dziecko jest pełnoletnie. Ono samo w takim wypadku może wystąpić z tym żądaniem.

Przypuszcza się, że ojcem dziecka jest ten, kto obcował z matką dziecka nie wcześniej, niż w trzechsetnym i nie później, niż w sto osiemdziesiątym pierwszym dniu przed jego urodzeniem. Gdyby matka w tym okresie obcowała z innym mężczyzną, to wówczas ta okoliczność mogłaby posłużyć do obalenia domniemanja ojcostwa, jeśli by z niej wynikało, że więcej danych

przemawia za ojcostwem innego mężczyzny (art. 85). Nie tylko matka lub dziecko mogą wnieść o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa, albo unieważnienie jego uznania, może to również uczynić z urzędu prokurator jako rzecznik porządku dobra publicznego.

Adopcja. Dziecko może zdobyć sobie rodziców przez adopcję. Nowy Kodeks Rodzinny wprowadza szczegółowe przepisy o adopcji. Wymieniając dwie formy: adopcję pełną (jest to novum obecnych przepisów) polegającą na tym, że dziecko traci całkowicie więź ze starą rodziną i nabywa wszelkie prawa (nazwisko, prawo spadkowe, alimentacyjne itp.) w rodzinie nowej oraz adopcję niepełną (stosowaną i dotychczas), w myśl której dziecko tych praw nie nabywa, a jedynie wychowuje się w nowej rodzinie.

Do tej pory matka zrzekała się dziecka w sądzie na samej rozprawie, na której odbywało się przysposobienie dziecka. Istniała więc sposobność zeknięcia się matki dziecka z jego przybranymi rodzicami. Obecnie jest pod tym względem inaczej. Mianowicie matka składa tzw. „blankietowe zrzeczenie” na miesiąc przed rozprawą sądową, na której obecni są tylko rodzice przysposabiający. Rozdzielenie akt zrzeczenia i akt przysposobienia wprowadzono po to, aby utrudnić ewentualne poszukiwanie dziecka przez matkę, która przecież sama dobrowolnie się jego zrzekała. Zresztą zanim matka podpisze zrzeczenie się dziecka jest pouczana, aby dziecka się nie zrzekała, chociaż jest w ciężkich warunkach, lecz je sama chowała.

Ważnym zagadnieniem jest tajność względnie jawność adopcji. Dobrze byłoby, aby adopcja była zupełnie tajna, by o niej mało osób wiedziało, albo zupełnie poza adoptującymi nikt nie wiedział, lecz to jest bardzo trudne w realizacji. Wystarczy, aby o niej wiedziała choćby jedna osoba, a w najbardziej nieodpowiednim momencie poinformuje dziecko o jego pochodzeniu przez co może spowodować uraz psychiczny w duszy dziecka „niechcianego i porzuconego”.

Dotychczas wśród społeczeństwa panuje fałszywe przekonanie na temat samej adopcji. Małżeństwa bezdzietne wstydzą się swej bezdzietności a z drugiej strony obawiają się, że nie pokochają przybranego dziecka. Tymczasem doświadczenie poucza, że dziecko adoptowane po krótkim czasie jest darzone taką miłością, że rodzice niekiedy i drugie adoptują. Oczywiście adoptujący muszą być zdrowi, mieć odpowiednie warunki materialne i mieszkaniowe, aby mogli zapewnić dziecku wychowanie. Najlepiej jest gdy rodzice adoptują niemowlęta tj. dzieci poniżej roku. Górna granica wieku wynosi 3 lata. Starsze dzieci są kierowane do tzw. rodzin zastępczych. Dzieci, które trafiają się do adopcji, rekrutują się przeważnie spośród dzieci kobiet samotnych. Dzieci do adopcji muszą być zdrowe i gruntownie przebadane. W 14 dni po decyzji sądu rodzice przybrani nabywają wszelkie prawa i obowiązki względem dziecka adoptowanego. Stosunek pełnej adopcji jest stosunkiem trwałym na całe życie, takim jak między rodzicami, a dziećmi. Pomimo, że adopcja wymaga wielkiego poczucia odpowiedzialności i głębszych przemyśleń ze strony adoptujących, nie mniej liczba adoptujących wzrasta corocznie w naszym społeczeństwie. Widać z tego, że pragnienie posiadania dziecka w rodzinie jest sprawą wielkiej wagi. Rodzina bez dziecka jest czymś niepełnym i nienaturalnym.

III. Opieka i Kuratela.

W trzecim tytule Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy w artykułach od 145—184 daje szczegółowe normy w zakresie opieki i kurateli. Stanowi, że opiekę nad małoletnim w razie sieroctwa i braku prawnych opiekunów ustanawia sąd opiekuńczy. Wybiera on specjalnego opiekuna, któremu wydaje szczegółowe zarządzenia w sprawie ochrony osoby podopiecznego i jej ma-

jątku. Opiekun ma mieć pełną zdolność do działań prawnych. Nie może być opiekunem, kto został pozbawiony praw publicznych, rodzicielskich, opiekuńczych lub zachodzi podejrzenie, że nie wywiąże się należycie z obowiązków opiekuna. Byłoby najlepiej, aby opiekunem była osoba wskazana przez rodziców małoletniego, pozbawionych władzy rodzicielskiej, a w braku takiej osoby należałoby powołać na opiekuna osobę spośród krewnych małoletniego, a gdyby takich nie było, mogą kandydatów przedstawić prezydium miejscowej rady narodowej albo instytucje organizacji społecznej, zajmującej się opieką nad małoletnimi. Wyznaczony przez sąd opiekun ma opiekę objąć, a rozpoczęcie jej następuje przez złożenie przyrzeczenia przed sądem opiekuńczym. Szczegółowe przepisy co do zasad i trybu wyznaczania opieki ma wydać Minister Sprawiedliwości w formie specjalnego rozporządzenia.

Opiekun, przyjąwszy opiekę nad małoletnim, ma ją sprawować starannie, mieć na względzie dobro podopiecznego i interes społeczny, przestrzegać dokładnie przepisów prawnych w tym względzie wydanych. Przy objęciu opieki ma sporządzić inwentarz osoby podopiecznej i przedstawić go do zatwierdzenia sądowi opiekuńczemu. Gdyby majątek podopiecznego był nieznaczny sąd opiekuńczy może zwolnić opiekuna od sporządzenia takiego inwentarza. Opiekun sprawuje opiekę bezpłatnie. Może jednak żądać zwrotu wydatków związanych z zarządaniem majątku, gdyby taki zarząd wymagał znacznego nakładu pracy i wydatków z tym związanych.

Nadzór nad działalnością opiekuna sprawuje sąd opiekuńczy, któremu opiekun obowiązany jest w terminach wyznaczonych, nie rzadziej niż co rok, składać dokładne sprawozdanie, dotyczące całokształtu opieki. Sąd sprawozdanie bada pod względem rzeczowym i rachunkowym i zarządza sprostowanie lub uzupełnienie, albo zatwierdza sprawozdanie w całości.

Z przyczyn ważnych, albo na żądanie opiekuna, sąd opiekuńczy może zwolnić opiekuna z obowiązków sprawowania opieki. Odchodzący opiekun w ciągu trzech miesięcy ma złożyć końcowe sprawozdanie z zarządu majątkiem, o ile podopieczny majątek jakiś posiadał.

Co się tyczy ubezwłasnowolnionego, to opiekę nad nim sprawuje opiekun według norm odnośnie małoletnich. Opiekunem ubezwłasnowolnionego powinien być ojciec lub matka, a w braku tych krewni lub powinowaci. Opieka nad ubezwłasnowolnionym ustaje po uchyleniu całkowitym lub częściowym ubezwłasnowolnienia.

W wypadkach przewidzianych ustawą oprócz opiekuna może być ustanowiony kurator. W sprawowaniu swego urzędu kurator posługuje się przepisami, regulującymi opiekę nad małoletnim, a jednocześnie zachowuje swoje normy. Kurator może być płatny, jeżeli jego praca wymaga wielkiego wysiłku, gdy zaś nakład pracy jest niewielki, spełnia swój urząd bezpłatnie. Kuratora ustanawia sąd opiekuńczy nad ubezwłasnowolnionym, osobą ułomną, a nawet nad dzieckiem już poczętym, ale jeszcze nienarodzonym, aby strzegł praw tych osób jego kurateli powierzonych. Kuratela ustaje z mocy prawa, gdy ustało ubezwłasnowolnienie lub gdy tego żąda osoba ułomna.

Postanowienia Nowego Kodeksu Rodzinnego są bardzo szczegółowe i dla rodzin ważne. Każdą w nich występującą kwestię można by szczegółowo omówić. Nam w artykule chodziło o ramowe zasygnalizowanie ich znaczenia w życiu rodzinnym. Nie ulega wątpliwości, że znajdują się liczni komentatorowie, którzy dadzą ich szczegółowy komentarz, gdy życie codzienne dostarczy po temu wiele sposobności.

Ks. dr Jan Zubka

ŚWIĘCENIA W KATEDRZE SIEDLECKIEJ

Dnia 12 czerwca br. w Sobotę Dni Kwartalnych J. E. Biskup Ordynariusz udzielił w Katedrze Siedleckiej święceń alumnom diecezjalnego Seminarium.

Święcenia subdiakońskie otrzymali: Mieczysław Jan Głowacki, Mieczysław Kazimierz Alaba, Jan Borkowski, Edward Gołębicki, Ryszard Jan Kamiński i Jan Adam Miłoś.

Święcenia kapłańskie otrzymali Diakoni: Waclaw Czajka, Witold Stanisław Och, Zdzisław Henryk Zielonka, Czesław Ciołek, Stanisław Marian Gałęcki, Janusz Bogdan Potapczuk.

NEKROLOGI

SP. KS. JAN KŁOPOTEK

Dnia 30 września 1964 roku, po długich i ciężkich cierpieniach, znoszonych mężnie, po kapłańsku najpierw na plebanii w Trzebieszowie, a następnie w szpitalu w Warszawie, zakończył swój dość długi, bez mała 80 lat trwający żywot śp. ks. kanonik Jan Kłopotek, proboszcz parafii Trzebieszów.

Wiadomość o jego śmierci, choć przewidywana i przygotowana na skutek przewlekłej, nieuleczalnej choroby, szybko bolesnym echem rozszedła się po całej diecezji, a nawet poza diecezję. Zmarły bowiem był jednym z najpopularniejszych duszpasterzy podlaskich, znanym nie tylko na Podlasiu.

Urodził się dnia 24 grudnia 1884 roku we wsi Dębowierzchy, par. Trzebieszów, z ojca Andrzeja i matki Tekli, małżonków Kłopotków. W szóstym roku życia tracił matkę. Pólsierocy głód ciepła macierzyńskiego serca skłania go od najmłodszych lat do szczególnego umiłowania Maryi Najświętszej. Jej miłośnikiem i gorącym czcicielem był w latach młodości. Za przykładem św. Stanisława Kostki często nazywał Ją „swoją Matką”. Przez całe życie, ba, nawet na łożu śmierci nie rozstawał się z różańcem. Gdy na skutek choroby nie mógł już przesuwac w palcach paciorków różańcowych prosił, żeby mu chociaż do dłoni włożono różaniec. Często widywano go jak długie chwile spędzał w pustym nieraz kościele, zatopiony w modlitwie przed ołtarzem Matki Boskiej, do którego w ostatnich latach własnym kosztem sprawił piękny obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Całe życie kapłańskie był gorącym czcicielem Maryi i gorliwym apostołem Jej czci.

Ten związek z Maryją skierował go widocznie w młodości w latach do służby Chrystusowi w kapłaństwie.

W roku 1902, po skończeniu gimnazjum w Siedlcach, wstępuje do Seminarium Duchownego w Lublinie. Ziołay, pracowity, pełen zapału i radości życia kończy studia seminaryjne. Dnia 7 lipca 1907 roku z rąk Ks. Biskupa Jaczewskiego przyjmuje święcenia kapłańskie i staje do pracy najpierw jako wikariusz: w Lubartowie, Wiostowicach, w Kocku, w Kosowie i w Parczewie.

Władza diecezjalna docenia jego piękną pracę kapłańską i mianuje go wprost z wikariatu w Parczewie proboszczem we Włodawie i dziekanem dekanatu włodawskiego. Potem przechodzi przez stanowiska duszpasterskie w Ceranowie, w Radoryżu, w Wojcieszkowie, w Dęblinie. W roku 1947, na własną prośbę, obejmuje probostwo w swojej rodzinnej parafii, w Trzebieszowie, gdzie dotrwał do śmierci. Powiedział kiedyś do jednego z kapłanów: „Zdaje mi się jakbym samolotem przeleciał nad światem, aż wylądowałem wreszcie na orkę na rodzinnym zagonie“.

Życie miał bogate w przeżycia. Miał możliwość dużo podróżować. Był w Rzymie, w Ziemi świętej, w Egipcie. Z tych podróży wyniósł wiele pożytku i dla siebie osobiście i dla swojej pracy duszpasterskiej, gdyż umiał swoimi przeżyciami dzielić się z innymi.

Szczególnym jego umiłowaniem była troska o wychowanie młodych kapłanów. Dom jego zawsze był otwarty dla kleryków seminaryjnych, jak dom ojca. Jedni z nich już go uprzedzili nawet w drodze do wieczności: ks. Sylwester Sapiecha, ks. Zygmunt Surdacki. Inni żyją i pracą swoją na wybitnych stanowiskach cieszyli go do śmierci: ks. dr kanonik Nowicki w Lublinie, a zwłaszcza J. E. Ks. Biskup Tomasz Wilczyński, ordynariusz z Olsztyna. W rodzinie swojej też Boży wpływ wywierał, jeżeli dwóch jego bratanków, za przykładem stryja w ostatnich latach wybrało sobie stan kapłański.

Serdeczną przyjaźnią i miłością darzył zawsze wszystkich kapłanów. Dom jego zawsze dla wszystkich był otwarty. Gościnność jego znana była szeroko. Toteż na plebanii u ks. Kłopotka prawie zawsze można było spotkać kogoś poza Gospodarzem i on wtenczas czuł się najlepiej, gdy miał kogoś u siebie. Nie znosił samotności. W jego domu było zawsze wesoło, ale po kapłańsku, po Bożemu.

Każdy dzień swego kapłańskiego życia zaczynał normalnie pokorną modlitwą i rozmyślaniami, które często odprawiał przed Najświętszym Sakramentem. Nigdy nie przeszedł obok kościoła, żeby bodaj na chwilę nie wstąpić na nawiedzenie Pana Jezusa. Jego kościół był zawsze otwarty dla wiernych, a żeby i oni mogli Pana Jezusa nawiedzać. Do swego brewiarza był tak przywiązany, że nie chciał rozstawać się z nim nawet na śmiertelnej pościeli. Ulubioną jego lekturą było Pismo święte i żywoty Świętych. Mszę św. do ostatnich chwil możliwości odprawiał sam z wielką pobożnością i gdy tylko mógł, nigdy nie wyszedł z kościoła w czasie Mszy świętej odprawianej przez innego kapłana. Do tego zawsze zachęcał młodszych kapłanów, swych współpracowników.

W swojej rodzinnej parafii stał się prawdziwym ojcem duchownym dla wszystkich. Pracował dużo. Zwłaszcza w ostatnich kilku latach. Chciał zostawić pamiątkę po sobie. Szczególną zwłaszcza troską otaczał kościół parafialny. Odnawia, urządza, ozdabia, zaopatruje w piękne szaty. Troszczy się o wystawność nabożeństw w dni uroczystości. Lubi i dba o piękno muzyki i śpiewu. Sprowadza często najlepszych kaznodziejów. Urządza misje, rekolekcje, dni skupienia, adoracje... Parafianie trzebieszowski garną się do kościoła. Często przystępują do Sakramentów św. Jak rzadko gdzie rozumieją Drogę Krzyżową i często sami ją odprawiają.

Zyskuje tym serca swoich rodaków. Za jego oddanie, odwzajemniają mu się swoim oddaniem. A on ich tak kocha, że w testamentie swoim pisze: „Każdego bez wyjątku ściskam z miłością, a może Bóg da, że będę mógł u Boga coś zrobić dla każdego“.

Za jego prace i zasługi Władza Diecezjalna mianowała go kanonikiem kościoła kolegiackiego w Janowie.

W ostatnich miesiącach swego życia dużo cierpiał z powodu rozwijającej się choroby, która zakończyła się śmiercią. Tuż przed śmiercią powiedział: „Tylko żadnych pochwał, a najwięcej modlitw!”

Smiertelne szczątki śp. ks. Jana Kłopotka przewieziono z Warszawy do Trzebieszowa. W otwartej trumnie, wśród powodzi kwiatów i płonących świec stały one na plebanii. Plebania pełna ludzi. Bez przerwy rozlegał się śpiew żałobnych pieśni, które on tak lubił i o które dla siebie prosił...

Eksportacji zwłok Zmarłego z plebanii do kościoła dokonał J. E. Ks. Bp Wacław Skomorucha, Sufragan Podlaski. w asystencji ks. Infulata Jana Grabowskiego, Wikariusza Generalnego, licznego grona kapłanów i licznej rzeszy wiernych. Arcypasterz diecezji, J. E. Ks. Biskup Ignacy Świrski, nie mógł wziąć udziału w pogrzebowych uroczystościach ze względu na zły stan swego zdrowia. Odprawił tylko Mszę św. za duszę Zmarłego w swej prywatnej kaplicy.

Po wprowadzeniu zwłok do kościoła kapłani odśpiewali żałobne niezsputy. Mszę św. żałobną odprawił ulubiony przez Zmarłego i serdeczny jego opiekun w ostatnich chwilach życia, wikariusz ks. Henryk Wierzejski, a naukę, w której dokonał jakby przeglądu dorobku Zmarłego, wygłosił ks. Julian Joński, dawny współpracownik, a ostatnio sąsiad śp. Ks. Jana.

Nazajutrz, 3 października przybyło do Trzebieszowa na żałobne uroczystości pogrzebowe dwóch Biskupów: Ks. Bp Sufragan Siedlecki i Ks. Bp Jan Obląk Sufragan z Olsztyna, który reprezentował swego Biskupa Ordynariusza, Tomasza Wilczyńskiego, wychowanek zmarłego Ks. Jana, gdyż ten był w Rzymie, jako Ojciec Soboru Powszechnego. Niebywała wprost liczba kapłanów, bo aż 96, i to nie z jednej diecezji, otoczyła trumnę Zmarłego. Kościół po brzegi wypełnili wierni. Żałobnym egzekwiom przewodniczył i Mszę św. celebrował Ks. Bp W. Skomorucha. Po Mszy św. duchową sylwetkę Zmarłego skreślił w swoim przemówieniu ks. kan. Franciszek Chwedoruk, długoletni sąsiad Zmarłego.

Orszak żałobny na cmentarz poprowadził Ks. Bp Jan Obląk, który po zakończeniu modłów serdecznie przemówił w imieniu swego Bpa Ordynariusza Tomasza Wilczyńskiego i swoim własnym. Po nim w imieniu Arcypasterza Siedleckiego i swoim pożegnał Zmarłego Ks. Bp Skomorucha, przedstawiając kilka pięknych rysów charakteru Zmarłego, które znalazł w własnych spostrzeżeniach. Bratanek Zmarłego, ks. Edmund Kłopotek w imieniu rodziny złożył wszystkim gorące podziękowanie za udział w pogrzebie.

Przy śpiewie pieśni „Witaj Królowo“ trumnę złożono do grobu. Zgromadzeni wierni przez łzy płynące z oczu i szloch, który ich pierściami targał, szeptali długo pobożne paciorki. Zajaśniało słońce. Jakby swymi złotymi promieniami kładło serdeczny pocałunek na trumnie kapłana, który, jakby na podziw, duszpasterzował w swej rodzinnej parafii i który swe śmiertelne szczątki rozkazał złożyć w swej ziemi ojcowskiej aż do dnia zmartwychwstania. Przykryły je piękne kwiaty i spadające z drzew jesienne, złote liście...

Zegnaj nam, Kapłanie Chrystusowy, Pasterzu, Przyjacielu i Bracie serdeczny! Po trudach długiego i pracowitego żywota odpoczywaj w pokoju Bożym!

Ks. E. P.

SP. KS. STANISŁAW KRYGIELSKI¹

Dnia 21 kwietnia 1965 roku zmarł w Choroszczyńce Ks. Stanisław Krygielski, proboszcz-jubilat, w 79 roku życia i w 53 roku kapłaństwa.

Ks. Stanisław Krygielski urodził się dnia 16 października 1886 roku we wsi Wkra powiatu Ciechanowskiego ziemi Płockiej, jako syn Antoniego i Marcjanny z Trzcinińskich małżonków Krygielskich. Wierny wezwaniu Jezusa: „Pójdź za mną“ poświęcił się służbie Bożej w zakonie OO. Franciszkanów. Odbawszy tam studia średnie i nowicjat, wyjechał do Ziemi Świętej, gdzie w Jerozolimie ukończył studia filozoficzno-teologiczne, a dnia 18 grudnia 1912 roku otrzymał z rąk patriarchy Jerozolimskiego Camasse święcenia kapłańskie. Jako młody kapłan pracował w domu zakonnym franciszkańskim w Jerozolimie przez 2 lata, a w 1914 r. wyjechał do Rosji i tam został przyjęty do diecezji tyraspolskiej przez ówczesnego ordynariusza Bpa Kesslera. Przez dwa lata po przyjęciu do diecezji pełnił obowiązki wikariusza i katechety w Odessie, a później od 1916—1928 takie samo stanowisko w Jekaterynosławiu, wreszcie od 1918—1925 pracował w Jekaterynosławiu (Dniepropetrowsk) jako proboszcz lubiany i szanowany przez wszystkich, dzięki swej postawie dobrego kapłana i pasterza. W 1925 roku przybył do Polski i zatrzymał się w diecezji wileńskiej. Otrzymał tutaj stanowisko administratora nowopowstałej parafii Nowopolna, w której pracował do 1935 r. Na stanowisku tym wykazał wiele zapału i energii przy organizowaniu życia parafialnego i budowie kościoła i budynków parafialnych. Oddawał się również z entuzjazmem pracy społecznej i za to otrzymał złoty krzyż zasługi w dniu 9. XI. 1932.

Zmęczony warunkami miejscowymi pracy, na własną prośbę opuścił diecezję wileńską i poprosił Bpa podlaskiego o przyjęcie do diecezji, w której już pracowało dwóch jego kolegów, księży: Wincenty Orłowski i Stanisław Oskierko. Do diecezji podlaskiej został przyjęty dnia 15. V. 1935 r., a 22. V. 1935 r. został posłany na wikariat do parafii Wilczyska, gdzie przeszło rok duszpasterzował. Z wikariatu w Wilczyskach otrzymał 14. XI. 1936 r. parafię Choroszczyńka w dekanacie terespolskim, powiatu Biała Podlaska, gdzie pracował aż do śmierci.

W swej pracy kapłańskiej nie oszczędzał się, szedł drogą prawdy, był cichy i skromnych wymagań. Dwadzieścia osiem lat z górą pobytu na małej wiejskiej parafii zdala od centrum i wygod dowodzi zaparcia się i oddania Zmarłego swym parafianom bez reszty. Szukał dobra dusz swej pieczy powierzonych.

Zmarł dnia 21 kwietnia rb. w oktawę Zmartwychwstania Pańskiego, aby po długim i pełnym cierpien życiu otrzymać nagrodę u Pana. Pogrzeb odbył się 24 kwietnia w Choroszczyńce. Wzięło w nim udział wielu kapłanów sąsiadów i z dalszych parafii. Egzortę żałobną wygłosił Ks. Roman Soszyński proboszcz z Piszczaca, a nabożeństwo żałobne odprawił Ks. Biskup Wacław Skomorucha, Sufragan Podlaski. Pogrzebany został na miejscowym parafialnym cmentarzu. Niech odpoczywa w pokoju pośród tych, których przez długie lata prowadził do Jezusa. Pie Iesu Domine dona ei requiem sempiternam.

Ks. dr Jan Zubka

¹ AKDP, tI, 1935—1965, fol. 1—25.

Sp. KS. KANONIK TADEUSZ ZAREMBA¹

Z szeregów duchowieństwa diecezji siedleckiej czyli podlaskiej ubył znowu jeden kapłan. Bowiem dnia 30 maja 1965 roku w Sobieniach-Jeziarach, dekanatu garwolińskiego, po dosyć długiej chorobie, opatrzony św. Sakramentami, zmarł proboszcz parafii śp. Ks. Tadeusz Zaremba, Kanonik honorowy katedry siedleckiej, w 73 roku życia i 50 roku kapłaństwa.

Ks. Tadeusz Zaremba urodził się dnia 18 maja 1892 r. we wsi Różanka, powiatu włodawskiego, z ojca Damiana i matki Stanisławy z Bonikowskich, małżonków Zarembów. Dnia 5 czerwca 1892 roku został ochrzczony w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Ludwika we Włodawie przez miejscowego proboszcza Ks. M. Pogonowskiego, otrzymując na chrzcie św. imię Tadeusz, a rodzicami chrzestnymi jego byli Tomasz Kozak i Antonina Kozak, oboje zamieszkali w Różance. Rodzice Zmarłego prowadzili w Różance niewielkie gospodarstwo rolne. Tadeusz wychowywał się w domu rodzinnym pod opieką troskliwej matki, która wywarła największy wpływ na jego charakter i wychowanie. Pamięć matki przechowywał z wielką miłością i często o niej wspominał jako o swej najdroższej osobie. Matka w sercu swego syna zaszczerpiła umiłowanie Boga, wiary i Kościoła. Po ukończeniu nauki w szkole podstawowej we Włodawie, uczęszczał do Gimnazjum Męskiego w Białej Podlaskiej, skąd w 1909 roku wstąpił do Seminarium Duchownego w Lublinie, które ukończył w 1915 r., otrzymując 25 lipca tegoż roku święcenia kapłańskie.

Ks. Zaremba otrzymuje kapłaństwo w pierwszym roku wielkiej wszechświatowej wojny, kiedy na ziemiach polskich wrzał bój między wojskami rosyjskimi z jednej, a niemieckimi i austrijskimi z drugiej strony. W sierpniu 1915 roku front wojny przesunął się z Zachodu na Wschód. Niemcy i Austriacy zajęli całe Królestwo Kongresowe oraz kresy wschodnie i oparli się na linii: Baranowicze, Stołpce, Sarny, Łuniniec. Przed inwazją wojsk niemieckich rząd carskiej Rosji zarządził ewakuację ludności. Wielkie rzesze uchodźców ewakuowano przed frontem. Ks. Zaremba jako neoprezbiter zostaje kapłanem uchodźców i wyjeżdża z cofającą się armią do Rosji, gdzie przebywa do 1918 roku tj. do zakończenia wojny. Pełnił tam urząd duszpasterza uchodźców Polaków, organizował opiekę nad nimi tak duchową, jak i materialną. Wiadomo bowiem, że uchodźcy polscy byli rozrzućeni po całej Rosji, aby więc ośrodki kolonialne odwiedzić trzeba było być ustawicznie w podróży, Ks. Tadeusz Zaremba jako najmłodszy z grona duszpasterzy uchodźców do tego najlepiej się nadawał, więc przebiegał całą Rosję, by nieść pociechę rzeszy wychodźczej. Zwiedził daleki Wschód, Syberię, centralną Rosję, Ukrainę, Białoruś, ale najczęściej przebywał w Moskwie. Po zakończeniu wojny w 1918 roku wraca do Polski już wówczas wolnej i niepodległej. I tutaj pełni kolejno różne urzędy. Był wikariuszem parafii św. Anny w Białej Podlaskiej (5. X. 1918 — 18. II. 1920), parafii Łaskarzew (18. II. 1920 — 31. VI. 1920), kapłanem w wojsku polskim (21. VI. 1920 — 30. IV. 1922), wikariuszem parafii Osieck (3. VI. 1922 — 5. VII. 1923), parafii Sobienie-Jeziory (5. VII. 1923 — 11. XII. 1924). Po wikariatach otrzymał samodzielne stanowisko. Był administratorem parafii: Sobienie-Jeziory (11. XII. 1924 — 19. VI. 1936), parafii Wilczyńska (19. VI. 1936 — 1. X. 1943). W dowód uzna-

¹ Na podstawie AKDP., t. I, lit. Z., 1915—1965, fol. 1—165.

nia za pracę otrzymał z rąk Ks. Biskupa Czesława Sokółowskiego, Administratora Apostolskiego Diecezji Podlaskiej w dniu 26 czerwca 1943 r. godność kanonika „ad instar“. Następnie z parafii Wilczyńska zostaje delegatem Biskupim w Okrzei (1. X. 1943 — 1. II. 1944), a potem administratorem tamże (1. II. 1944 — 15. X. 1948). Z Okrzei przechodzi na administratora parafii Terespol i dziekana dekanatu terespolskiego (15. X. 1948 — 15. III. 1952). Niedługo pracuje w Terespolu. Z powodu trudnych warunków pracy i ograniczeń w strefie granicznej poprosił o wakującą po śmierci ks. Aleksandra Fijałkowskiego par. Jabłonę Lacką w powiecie sokołowskim, którą otrzymał, ale w której również krótko duszpasterzował (15. III. 1952 — 4. VIII. 1955).

Zmarły Ks. Zaremba nosił się z zamiarem powrotu do parafii w Sobieniach-Jeziorach, w której najdłużej duszpasterzował i najlepiej się tam czuł. Powrót do Sobień nastąpił po porozumieniu z Ks. Stefanem Nienaltońskim, który w 1955 r. był administratorem w Sobieniach. Obaj za wiedzą Władzy Diecezjalnej zamienili się parafiami. Ks. Nienaltoński (Stefan) poszedł do Jabłony, a Ks. Zaremba po raz drugi do Sobień-Jezior i tutaj na tej parafii pracował aż do śmierci (4. VIII. 1955 — 30. VI. 1965). Łącznie w Sobieniach-Jeziorach pracował przez 23 lata. Dał się tam poznać jako dobry pasterz, dbający o zbawienie dusz swych parafian.

Ostatnie dziesięciolecie swej pracy w Sobieniach prowadził z trudem. Zapadał coraz bardziej na zdrowiu. Cierpiał na serce i cukrzyce, a mimo to nie ustawał w pracy. Władza Diecezjalna w dowód uznania za pracę, obdarza go w dniu 5. X. 1962 roku godnością kanonika honorowego Katedry Siedleckiej. Kiedy siły stawały się coraz słabsze, poprosił o wikariusza-adiutora, który by go wyręczał w pracy parafialnej i kierował parafią. Przychylając się do jego prośby, Władza Diecezjalna przydzieliła mu Ks. Bernarda Iwańczuka jako adiutora, aby zajął się parafią.

Sterany pracą i zmęczony długotrwałą chorobą zmarł w dniu 30 maja 1965 roku na sześć tygodni przed złotym jubileuszem kapłaństwa. Pozostawił po sobie pamięć dobrego pasterza, czynnego sąsiada i towarzyskiego kolegi, którego życie było pełne trudów i cierpień.

W eksportacji zwłok Zmarłego z plebanii do kościoła parafialnego w Sobieniach Jeziorach w dniu 1 czerwca 1965 roku wziął udział J. E. Ks. Biskup Waław SKOMORUCHA, który w tym czasie przeprowadzał wizytację kanoniczną w dekanacie łaskarzewskim. Nabożeństwo żałobne odprawił ks. inf. J. Grabowski, egzort żałobną wygłosił przyjaciel Zmarłego ks. kanonik Tomasz Odowski, proboszcz z Górzna. Na cmentarzu w imieniu Ordynariusza pożegnał Zmarłego ks. inf. Grabowski, a wszystkim za udział w pogrzebie i modlitwy za duszę Zmarłego podziękował ks. Bernard Iwańczuk. W pogrzebie wzięło udział 30 kapłanów i licznie zebrani wierni.

Został pogrzebany na miejscowym grzebalnym cmentarzu, dokąd w ciągu swego długiego duszpasterzowania odprowadzał wiernych na wieczny spoczynek. Niech odpoczywa w pokoju.

Ks. dr Jan Zubka